

Gümnaasiumi ainekavad

Ainevaldkond „Kunstained“

Ainevaldkonna kohustuslikud kursused

Kunst 2 kursust

Muusika 3 kursust

Muusika

I kursus

Uusaegse helikeele kujunemine.

Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming“

Aine maht: 35 tundi

Kursuse sisu

Muusika kuulamine ja muusikalugu

- 1) Muusika teke ja olemus. Muusika väljendusvahendid. Muusika roll vanadel kultuurrahvastel ja tänapäeva ühiskonnas.
- 2) Keskaeg. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. *Gregooriuse laul, missa, mitme häälsuse ja noodikirja kujunemine, rüütlikultuur.*
- 3) Renessanss. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Polüfooniline muusika, ilmalik laul ja seltskonnamuusika, instrumentaalmuusika.
- 4) Barokk. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. *Õukonnamuusika, ooper, oratoorium, kontsert, fuuga.*
- 5) Klassitsism. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Tähtsad žanrid: *keelpillikvartett, sümfonia, instrumentaalkontsert, reekviem, klassikaline sümfoniaorkester, ooperi areng.*

Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: C Monteverdi, G. F. Händel, J. S. Bach, A Vivaldi, J Haydn, W. A. Mozart, Beethoven jt.

Õppekäigud

1. Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse (kontserdid, muusikalavastused, raamatukogud jne).

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) On tutvunud keskaja kiriku- ja ilmaliku muusika alustega. Oskab kuulatud muusikanäidete põhjal nimetada keskaja, renessansi, baroki ja klassitsismi muusikažanreid ning muusikatunnuseid;
- 2) Oskab oma arvamusi argumenteeritult põhjendada ning leiab ajastute seoseid nüüdisajaga;
- 3) Väljendab oma arvamust muusikast ja analüüsib külastatud muusikaüritusi (võimaluse korral siduda muusikaloo temadega), rakendades varasemaid teadmisi ja muusikaalast sõnavara.

II kursus

Rahvuslikkus muusikas

Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming

Aine maht: 35 tundi

Kursuse sisu

Muusika kuulamine ja muusikalugu

- 1) Romantism. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Soololaul, instrumentaalsed väikevormid, programmiline muusika, lavamuusika (*ooper, ballett, operett*). *Rahvuslikud koolkonnad*.
- 2) Pärimusmuusika. Folkloor, regilaul, rahvapillid, rahvalaulud- ja tantsud, laulumängud. Pärimusmuusika seosed nüüdisajaga.
- 3) Eesti professionaalse muusikakultuuri kujunemine. Muusikaelu Eestis enne rahvuslikku ärkamisaega. Laulupidude traditsiooni kujunemine. Esimesed Eesti professionaalsed heliloojad ja muusikud, esimesed sümfoonilised suurteosed Eesti muusikas. Rahvusliku helikeele kujunemine koorimuusikas, instrumentaalmuusikas ning lavamuusikas.

Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: Schubert, Chopin, Liszt, Berlioz, Verdi, Wagner, Tšaikovski, Sibelius, Grieg, R. Strauss jt.

Muusikanäited järgmiste Eesti heliloojate loomingust: Kunileid, Hermann, Härma, Türnpu, Lüdig, Tobias, Saar, Kreek, Eller, Aav, Tubin jt.

Muusikanäited eesti pärimusmuusikast.

Õppekäigud

- 1) Muusikaürituse külastamine ja põhjendatud arvamuse avaldamine.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) Oskab muusikanäidete põhjal võrrelda romantismiajastu muusikat varasemate ajastute muusikaga ja oma arvamusi argumenteeritult põhjendada ning leiab seoseid nüüdisajaga;
- 2) Oskab leida Eesti ja Euroopa muusikakultuuri seoseid;
- 3) On tutvunud Eesti pärimusmuusikaga ja nüüdisaja folklooriilmingutega muusikanäidete varal;
- 4) Väljendab oma arvamust ja analüüsib külastatud muusikaüritusi (võimaluse korral siduda muusikaloo teemadega), rakendades varasemaid teadmisi ja muusikaalast sõnavara.

III kursus

Muusika 20. ja 21. sajandil

Muusikaline eneseväljendus: laulmine, pillimäng, omalooming

Aine maht: 35 tundi

Kursuse sisu

Muusika kuulamine ja muusikalugu

- 1) Muusika 20. ja 21. sajandil. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Massikultuur ja kõrgkultuur. Impressionism, ekspressionism, neoklassitsism. Ülevaade 20. saj II poole muusikastiilidest ja -suundadest.
- 2) 20. saj I ja II poole muusikasuundade peegeldused Eesti instrumentaalmuusikas.
Uued suunad 21. sajandil.
- 3) Džässmuusika. Džässmuusika kultuurilooline taust ja väljendusvahendid. Sümfooniline džäss. Džässmuusika traditsioonid Eestis ja mujal maailmas.
- 4) Pop- ja rokkmuusika. Pop- ja rokkmuusika kultuurilooline taust ja väljendusvahendid, muusikaelu ja muusikatööstuse nüüdisaegsed suunad.
- 5) Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: Debussy, Ravel, Stravinski, Schönberg, Orff, Britten, Prokofjev, Šostakovitš, Messiaen, Cage, Boulez, Reich, Glass, Gershwin jt.
- 6) Muusikanäited džäss-, pop- ja rokkmuusikast.

- 7) Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: Tormis, Mägi, Tamberg, Rääts, Sumera, Kangro, Sisask, Pärt, Tüür, Tulve jt.

Õppekäigud

- 1) Muusikaürituse külastamine ja põhjendatud arvamuse avaldamine.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) On tutvunud 20. saj I ja II poole instrumentaalmuusika stiilidega.
- 2) Oskab muusikanäidete varal võrrelda džäss-, pop- ja rokkmuusika tunnuseid ja väljendusvahendeid. On tutvunud Eesti levimusika algusega ja mõistab muusika rolli muutumist 20. saj vältel ning oskab oma arvamusi argumenteeritult põhjendada;
- 3) Oskab muusikanäidete põhjal võrrelda 20. ja 21. sajandi eesti ja lääne muusikastiile;
- 4) Väljendab oma arvamust ja analüüsib külastatud muusikaüritusi (võimaluse korral siduda muusikaloo temadega), rakendades varasemaid teadmisi ja muusikaalast sõnavara.

Kunst

I kursus „ Kunst ja kunstiajalugu“

Aine maht: 35 tundi

Kursuse sisu

1. Kunsti roll eri ajastutel. Kunstikultuuri üldistav ajatelg

Kunstnik ja tema kaasaeg. Kunstiteos ja vaataja.

Kunstiteoste sõnum ja vorm eri ajastutel.

Lugude ja sümbolite ringlus läbi sajandite.

Kunstiteoste analüüsi ja tõlgendamise erinevad meetodid (nt vormiline, märgiline, sotsiaalne).

Kunsti tekkimine. Vanimad kõrgkultuurid. Mesopotaamia. Egiptus.

Antiikaja kunst. Vana-Kreeka. Vana-Rooma.

Keskaja kunst. Romaani stiil. Gooti stiil. Kunst ja religioon.

Renessanss. Vararenessanss. Kõrgrenessanss. Inimesekeskse maailmapildi kujunemine. Kunst ja teadus. Trükikunsti leiutamine.

Barokk. Kunst kiriku ja valitsejate teenistuses.

Klassitsism. Antiikpärandi mõju ja valgustusajastu ideed.

Sama sajand, erinevad vaated. **Romantism.** Mäss korra vastu. **Realism.** Tõearmastus. **Juugend.** Tervikliku stiili taotlus.

2. Ajastute kunsti võrdlevad teemad

Värvikasutus ja kompositsioon teoste sõnumi teenistuses.

Eri ajastute kunsti kokkukõlad.

Illusioonid ja emotsioonid kunstis.

Inimene kunstis: staatus, suhted, tegevused.

Õukonnakunstist argielu kujutamiseni.

Pildilised sümbolid koopamaalist grafitini.

Kunstniku rollid: käsitööline, leiutaja, ajaloolane, geenius, boheem, staar jne.

Kunstiinstitutsioonid. Tuntuimad galeriid ja muuseumid.

3. Loomingulised ja uurimuslikud projektid, õppekäigud

Käsitletavate teemade endast ja nüüdisajast lähtuv tõlgendamine. Isiklik vaatenurk.

Visuaalse materjali kogumine, süstematiseerimine ja analüüsimine.

Oma ideega sobivate väljendusvahendite valimine ja töö tegemine (joonistus, maal, kollaaž, digitaalne pilt, video, jne).

Töö esitlemine ja oma valikute põhjendamine.

Õpitulemused

- 1) Õpilane teab ja tunneb Antiik-Kreeka ja Rooma kujutavat kunsti, skulptuuri ja arhitektuuri. Oskab tuua näiteid antiik kultuuri mõjudest järgnevatele ajastutele. Religiooni sümbolid kunstis.
- 2) Õpilane analüüsib ühiskonna mõju kodaniku arengule erinevatel ajastutel. On tutvunud, kuidas kujutavas kunstis väljendub humanism, absolutism.
- 3) Religiooni mõju kunstile ja kultuurile. Kodanlikust liikumisest alguse saanud valgustusajastu mõjud uutele kunsti liikumistele.
- 4) On tutvunud ajastutele iseloomulike materjalidega ja tehnikatega. Oskab näidete põhjal nimetada teoste stiililist kuuluvust.
- 5) Loovtööde tegemistel püüab kunsti mitmekülgust edasi anda läbi emotsioonide, kasutades erinevaid digitaaltehnikaid.

II kursus „Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil“

Aine maht: 35 tundi

Kursuse sisu

Kunsti muutumine

Kunst moderniseeruva ajastul. Usk ühiskonna ja kunsti progressi.

Tehnoloogia ja linnastumise võidukäik. Modernistlik arhitektuur ja tööstusdisain. Funktsionalism. Fotograafia ja illustreeritud ajakirjanduse levik ning mõju kunsti muutumisele.

Modernistliku kunsti suunad: impressionism, postimpressionism, fovism, ekspressionism, futurism, kubism, konstruktivism, funktsionalism, abstraksionism, dadaism, sürrealism. Isikuvabaduse manifestatsioon.

Abstraktne *versus* figuratiivne kunst. Kunst totalitaarsetes riikides: sotsialistlik realism, natsionaal-sotsialistlik kunst. Puhas kunst väljaspool elu: abstraktne ekspressionism, minimalism, opkunst jne. Kunst ja sotsiaalsed liikumised.

Postmodernism ja nüüdiskunst. Vaatenurkade paljus.

Popkunst. Hüperrealism. Igapäevaelu tungimine kunsti. *Happening*, kehakunst, maakunst. Kontseptualism, idee kui kunst. Kunstiteose kui objekti kadumine. Kunstiliikide piiride hajumine.

Postmodernistlik kunst. Mäng minevikuga, tsitaat, remiks, paroodia.

Sotsiaalkriitiline kunst. Kunstnike ja vaatajate koostöö. Kollektiivsus ja anonüümsus kunstis.

Kunstimeediumide paljus, maalikunst, installatsioon, fotokunst, videokunst, *performance*. Kunst linnaruumis. Interaktiivne mediakunst. Netikunst.

Keskkond. Disain. Visuaalne meedia.

Inimsõbraliku ja turvalise elukeskkonna loomine: linnaplaneerimine, arhitektuur, maastikuarhitektuur, tootedisain, graafiline disain jne.

Disainimine kui probleemilahendus. Erinevad vaatenurgad: funktsionaalsus ja esteetika, eetiline ja kultuuriline sõnum. Innovatsioon ning keskkonnateadlikkus disainis ja arhitektuuris.

Meediakeskkond; meediatarbija kui mõjutaja ja mõjutatav. Erinevad suhtluskeskkonnad. Väljendusvahendid visuaalses kommunikatsioonis.

Muinsus- ja keskkonnakaitse ning autoriõiguste probleemistik.

2. Nüüdiskunsti nähtusi võrdlevad teemad

Abstraktsus ja kujutatavus kunstis: vorm, kujund, värv, tähendus.

20. saj nn realismid: sürrealismist ja sotsrealismist kuni hüperrealismi ja videokunsti.

Kunstiteos ja kontekst: vaatajad, koht ning aeg.

Kunsti suunad/stiilid ja paralleelid teistes kunstiliikides: muusika, film, kirjandus, teater jt.

Kunstiajaloo stiilide ja teoste tsitaadid nüüdisaja kunstis ja visuaalkultuuris.

Disaini muutumine: puhtast vormist ning funktsioonist emotsioonide ja fantaasiani.

Kunsti, arhitektuuri ja disainiga seotud elukutsed.

Valitud teemad aitavad mõista nüüdiskunsti erinevaid ilminguid.

3. Loomingulised ja uurimuslikud projektid, õppekäigud

Käsitletavate teemade endast, oma kogemustest ja nüüdisajast lähtuv tõlgendamine.

Visuaalse materjali kogumine, süstematiseerimine ja analüüsimine.

Oma ideega sobiva väljendusvahendi valimine ja töö tegemine (joonistus, maal, kollaaž, ruumiline objekt, digitaalpilt, video, *performance* jne).

Pildi ja teksti koosmõjud (graafiline kujundus, logo, kirjakujuandus). Probleemilahenduslikud disainiülesanded (mudel, joonis, eksperiment materjalidega jne).

Töö esitlemine ja oma valikute põhjendamine.

Kunstiteose analüüs ja loov interpreteerimine.

Projektid ja õppekäigud on seotud erinevate õpikeskkondadega: ateljee, loodus- ja linnakeskkond, muuseum, näitus, virtuaalkeskond jne.

Õpitulemused

- 1) Oskab luua seoseid 20. saj alguse visuaalse pildikeele ja hilisema mõiste „esemetu ja nähtamatu looming“ kultuuriruumi vahel;
- 2) On tutvunud 20 saj. olulisemate kunstisuundadega ja tunneb ära nüüdiskunsti uusimad avaldused: popkunst, ökokunst, virtuaalkunst;
- 3) Õpilane tunneb ära pildikeelte sõnumid ja nende mõjud kaasajale;
- 4) Õpilane oskab välja tuua arhitektuuri ja tarbeesemete põhitunnused: eetiline, esteetiline, funktsionaalne;
- 5) Õpilane mõtestab lahti erinevate materjalide kasutamise võimalused arhitektuuris ja igapäevases töökeskkonnas. Oskab tuua näiteid ja selgitada materjalide otstarvet tarbeesemetel ja arhitektuuris;
- 6) Erinevas stiilis loovtööde tegemine. Kunsti mitmekülgsuse edasi andmine läbi enda ideede, kasutades selleks erinevaid digitaaltehnikaid.